

*Lila egyedül marad. Az általa tervezett
cipő a ragadozó lábán csak vivőanyag,
nem az a nyers hússötétség, ami a fa-
éket, mintegy önkínzásból, magába nyeli.*

KÁNTOR PÉTER

A határon

*Nem lesz ott semmilyen jel,
se egy nagy fa, se egy kőkereszt,
se egy folyó, se egy híd,
se egy rozsdás vasúti sínpár,
nem lesz egy fekete kutya se,
vagy ha lesz is, egy fekete,
nem üzen neked semmit,
se ő, se a gazdája, egy
szőke, lófarkas fiatal lány,
aki pórázon vezeti,
és főként nem lesz egy tábla,
rajta felirattal, amiből tudnád,
hogyan odaértél, ott vagy,
úgyhogy lehet, hogy nem is
veszed észre, és továbbmész,
anélkül, hogy lelassítanál,
megtorpannál, megállnál,
körülnéznél, hogy valami
az eszedbe jutna, és a szemed
megtelne könnyel, a határon.*

ZÁVADA PÉTER

Iphigeneia továbblép

SZEREPEK EGY HANGRA

// A CSERESZNYEFA //

*A ház mögött a domb.
A domboldalban szőlő.
A szőlő mögött a napok felparcellázva.*

*Aztán a gyümölcsös, és végül az erdő.
Az erdő szélén cseresznye.
Rózsaszín, mint egy nyelv.*

*Az ember csak a saját történetét tudja elmondani.
Egy lélek se járt arra. Ahogy keresztülbukdácsolt
a szántó barázdáin, Iphigeneia látta,
amint tógája subogása lélegzetébe vegyül,
és áramvonalas, fehér redőkben omlik le sáros Nike-cipőjére.*

*Sarkon fordult, és megnézte, nem követi-e valaki.
Sehol senki. Szíve a torkában dobogott,
csupasz volt, és sípoló hangot adott ki,
mintha lenyelt volna egy madárfiókát.*

*A kopár, tyúkhúrral benőtt szántóföldek
egyszerre töltötték el nyugalommal
és fekete, ragadós szorongással.
Még soha nem látta ennyire sárosnak az eget.*

*A ház mögött a domb.
A domboldalban a szőlő.
A szőlő mögött az évek felparcellázva.*

*A cseresznyefa nem volt magas, épp föl lehetett rá mászni.
Most már nem próbálná meg, bezzeg húsz éve,
fel a törzsön, végig a fővezérág mentén,
ki egészen az oldalvesszőkig.
Csak ott érezte magát biztonságban.*

*Kislányként alig várta, hogy visszatérjen ide,
ebbe a zölden izzó klorofilbuborékba, ami a lomb.
Ebbe a folyamatosan táguló levél- és rügyuniverzumba,
a cseresznyék konstellációi közé.
De mondom inkább így, ő is én vagyok.
Ide mindig el tudtam vonulni,
egy életet le tudtam volna itt élni.
Enni mindig volt mit: ott a cseresznye.*

*A völgyben fegyelmezett házak, kiszámítható köd.
Iphigeneia anyja és nevelőapja úgy döntöttek,
hogy építkeznek: vissza a zöldbe, a lehatárolatlanságba.
Se szomszédok, se gyerekek, se délutáni napközi.
Nem volt itt senki. Még Megtértágika se,
Iphigeneia legjobb barátjánője.*

*Megtértágika. Hogy hívhatják így?
Mindig csak így, egyben gondolt rá.
Soha nem jutott eszébe, hogy ennek*

*a furcsa névnek lehet-e bármi köze a megváltáshoz.
Mi lehet most vele? Ő is elköltözött?
Anyja lett? Ilyenekre gondolt Iphigeneia,
miközben a völgy felé vette az irányt,
és egyre mélyebbre süppedt gondolatai fölpubult,
sáros barázdái közé.*

*Az időjárás megzavarodott, a diófák már derékig
gázoltak a májusban, mégis három hete folyamatosan esett.
A madárcsivitelésnek úgy megnőtt a páratartalma,
hogy éneklő patakokban csorgott le a fák törzsén,
pocsolyába gyűlt a gyökerek között, míg végül
elnyomta a füvek átnedvesedett csöndje.*

// PANELEK //

*A lakótelep, ahol nyolc éves koromig laktam,
ijedt kóborkutyaként húzódott a Naszály lábához.
Végtelennek tűnő paneldzsungel, a házak közt
kiégett, füves terület, középen játszótérrel.
A panelek tövében fénytelen garázsok nyíltak,
olcsó vegyesbolt. Virágüzlet. Etalon presszó.*

*Hozzászoktam a gyerekzsivajhoz.
Mi is falkában jártunk, mint a kóborkutyák.
Én voltam a falkavezér. A padon egész nap
a Baló Sanyikáék gengeltek.
Tekintetemet a földre szegeztem,
úgy mentem el mellettük, mikor anyám
leküldött cukorért vagy lisztért.
Gyere, mer' az megver. Nem szaladok én.
Ha megver, megver.*

*Ifi. Ifike. Kinyalnám alólad a sámlit!
Miért pont a sámlit? Úgy képzeltem,
mint az árvíz nyelvét abban a Mikszáth-novellában,
ahogy kinyalja az udvarból a házi eszközöket:
gerenda, szakajtó, zsúp és ablaktábla.
Ha wc-papírt is kellett hozni, megkerültem
az egész háztömböt. Ifi! Ifike!
Aranybarna hajú kislány. Néma, mint a cukor.*

*Anyám Klütaimnésztra. Nagyon durván nem volt pénzünk.
Kis hója, hogy nem lettem Vácon könyvelő.
Vagy mondjuk lehetett volna saját fodrászatom.*

Vácon ezek a perspektívák.
De valami mélyen nem hagyott nyugodni,
elvágyódtam. Nem bánom, hogy nem voltunk gazdagok,
vagy hogy nem egy menő művészcsaládba születtem.
Ahelyett, hogy frusztrált volna, inkább ösztönzött.

Ez járt Iphigeneia fejében, miközben szaporázni kezdte a lépteit,
hogy még azelőtt odaérjen a házhoz, hogy leszakadna az eső.
A vihar már percek óta sötétszürke kockaként lebegett
a völgy felett, mintha ott már tíz perccel később lett volna.
Átlépni egy vihar küszöbét. Ez jutott eszébe.

// A KÚT //

Már magzatkoromban fenyegető események sorozata ért.
A külvilágból baljós hangok szűrődtek be,
mint egy álom húsos, redőzött falán keresztül,
az ébredésen túlról. Anyámnak köszönbetek mindent.
Csoda, hogy megszülettem. Egész életemben
próbáltam neki meghálálni, hogy élek.

Klütaimnésztra tizennyolc éves volt, mikor terbes lett velem.
Érettségi előtt négy hónappal. Agamemnónnal megtetszettek
egymásnak a diszkóban. Van szeretőd? Nincs. Ne hazudj!
Nincs. Mondanám, ha volna, de nincs. Nem is vót soha.
Mentél te már, azér jössz!

A falakra kívülről az éjszakai utca sötétje nebezedett,
belülről a zene hullámai tartották őket,
nehogy behorpadjanak a nyomáskülönbségtől.
A szerelem keszonbetegség, gondolta Iphigeneia,
és biztos volt benne, hogy szüleinek aznap este
vérezni kezdett a dobhártyája, ahogy leereszkedtek
az éjszaka mélytengeri árkaiba. Ő meg, puff,
becsúszott a kocsis hátsó ülésén. A szerelem a vér zenéje.
Ilyeneket is gondolt.

Apám családja pénzes volt, anyámék csórók.
Apám anyja szerint ez a lány biztosan csak
azért csináltatta föl magát, hogy beházasodjon a családba.
Ilyen az egészséges önbizalom, gondolta anyám.
És Agamemnónt ezzel a lendülettel elküldték katonának.
Többet nem láttuk. Ott hagyott minket,
és két várossal arrébb költözött.
És akkor, egyik reggel Klütaimnésztra az anyját a kútban találta meg.

*A káva körül hó. A hóban kulcsok. Mintha beletörtek
volna a föld befagyott ajtajába. Azóta se lehet tudni, mi történt.
Vagy öngyilkos lett, vagy a férjével dulakodtak.
Klütaimnésztra el se tudta mondani neki, hogy terhes.*

*Ráadásul Klütaimnésztrának volt egy hat éves húga is,
akiről attól fogva szintén neki kellett gondoskodnia.
Tudta, ha megszüli Iphigeneiát, senki nem fogja őket befogadni.
Mégis adott a kislánynak egy esélyt. Végül a nagynénje
vette őket magához, a lakótelepre.*

// A NAGYMAMA //

*Addig a pillanatig, míg meg nem születtem,
anyám volt a legerősebb nő a világon.
Úgy mosolygott, mint egy akácfa vessző, és bármerre ment,
bullámos vonalat húzott maga után a porban.
Ez a vonal volt az élete.*

*Az apai nagyanyám, Agamemnón anyja
ki nem állhatta anyámat. Gyanakvó volt és kérlelhetetlen.
Azt akarta, hogy apám folytassa a családi vállalkozást,
amit még az apja kezdett el. Agamemnón
hamarosan sikeres fuvarozó céget indított.
Nehézipari szállítmányokat intézett.
Emberei lettek, akikért ő felelt.*

*A gyerek elviszi az összes pénzed!
A céget ki vezeti majd? És a családot ki tartja el?
Egy hadvezér mindenkor felelősséggel tartozik a katonáiért!
Iphigeneia már a gyümölcsös fái között járt,
mikor ráeszmélt, hogy még mindig az apjára gondol.*

// A TELEP //

*A telep Felső Gödön. Kopár terület.
Oldalt felelhető fabódé, körben
emlékezetes sóderbuckák. Gerendák,
melyek valaha tartottak valamit,
de mára benőtte őket a közöny és a fű.*

*A telepen eldobálva autóroncsok csontvázai heverték.
Ide hordták a használaton kívüli gumibroncsokat is.
A szél lapjai összeragadtak a mindent vastagon*

*belepő, olajos portól. Arrébb bádoggal és hullámpalával fedett,
fal nélküli hangár, tele gépekkel, rozsdás szerszámokkal.
Több tonnányi olajos vas súlyos és mozdíthatatlan csöndje.*

*Iphigeneia nem tudta elfelejteni ezt a képet.
Mintha beszorította volna két migréntől lüktető
halántéka satujába, és most képtelen lett volna kiengedni.*

*Emlékszem, ahogy apai nagyapám sódert daruzott.
Ült a vas brontoszaurusz szívében, mint valami
hatalmas bábban, aminek ő volt a mozgatója.
Az öreg magas volt, széles vállú. Szép, mint egy daruskocsi.
A nőket úgy rakosgatta innen oda, akár a sódert.
A felesége bele is halt a szégyenbe.*

*Mikor Iphigeneia Agamemnónra gondolt,
hirtelen elgyengült, és a lábai remegni kezdtek.
Olyan érzése támadt, mintha elvesztette volna a tengelyét.
Lenézett, és látta, hogy a mellkasa közepén
hatalmas lyuk tátong, mint egy gumiabroncsnak.*

// ANYÁK NAPJA //

*Anyák napja az óvodában.
A gyerekszekrények alatt
gyerekcipők sorakoztak.
Cseresznye volt a jelem. Mindenkinek
ott volt az apukája, Megtértágikáé is.
Csak az enyém nem. Egészen addig eszembe se jutott,
hogy a gyerekeknek apukájuk is szokott lenni.*

*Ekkor kezdett el öblösödni bennem az érzés.
Egy idő után árok, majd lyukformát öltött,
végül olyan természetessé vált, mintha mindig is
hiányzott volna egy szervem, csak azt nem tudtam volna,
melyik, és pontosan mire való.*

*Meg voltam róla győződve, hogy ez így van rendjén.
Anyám levetett bűntudatait is megörököltem.
Lógtak rajtam, mégsem lehetett rólam leimádkozni őket.*

*Egyszer, egy jeges februári napon az egyiket
direkt nem gomboltam be. Azt reméltem, hátha tüdőgyulladást
kapok, és akkor egyszerre állhatok bosszút anyámon,
és indúthatom szájalomra apámat, aki így rájön,
hogy mégis szerethető vagyok, és visszafogad.*

*Agamemnón a snowboardos, Agamemnón a jégbokis.
Agamemnón az audis, Agamemnón a platós terepjárós.
Agamemnón a vállalkozó, Agamemnón a nőcsábász.*

*Én pedig mindeközben szép voltam, kedves
és szófogadó. Titokban mégis azt kívántam,
bárcsak rossz lehetnék. A konyhaasztal alatt
terveket forraltam a babáimmal.
A könnyűvérű kis Barbie-ja akartam lenni
a platós terepjárós Kennek.*

// Fejfájás //

*Anyám esténként a konyhában ült,
dermedten, mint egy velőscsontban.
Folyton azt mesélte, milyen nehéz volt az élete.
Az anyja halála, a korai terhesség,
hogy végül egyedül kellett felnevelnie.*

*A tévében reklámok villogtak, épp aranybarna,
mirelit halrudakat helyezett a sütőbe
egy virágos kötényes, fiatal anyuka,
a gyerekek világítóan fehér fogakkal mosolyogtak,
és Iphigeneia úgy érezte, hogy ez az ő családja is,
hogy a szeretet, mint a katódsugárzás,
a csövekből a képernyő belső falának csapódik,
felvillantja rajta a piros, kék és zöld fénypontokat,
de nem áll meg az üvegen, hanem a szobában, r-sugarú körben
vibrálva szétterjed. Iphigeneia karján a pihék feltöltődtek
elektromossággal, és egymást érték rajta az apró kisülések.*

*Anyá! Apa miért hagyott itt minket?
Töröld le a ketchupot, Ifike, ne hagyd a tányérra
rászáradni, mert aztán nem lehet az Istennek se lekaparni.
A mosatlan hegyekben állt. Az anyja napok óta
képtelen volt elmosogatni. Állandóan fájt a feje.
Egész nap csak aludni akart.*

*Ha rendet rakok a szobámban, elmondod?
Csak. Nem volt ránk ideje. Dolgoznia kellett.
Mert egyetlen férfi méltóbb élni, mint nő tízezer.*

*Apa dolgozik. Apa fáradt. Apa háborúba megy.
Apa kurvázik. Ez így természetes.
A sors rendelte így, vagy az istenek akarata?*

*Ha a körülményeket nézzük, hálás lehetek, hogy élek.
Ne gyászoljatok, ne járjon senki feketében!
– motyogta magában Iphigeneia, és miközben
saját belső narrátoraként kommentálta gondolatait,
tőgáját összefogta, mert subogása belelógott a sárba.*

// GUMIABRONCSOK //

*Kezdetben jól mentek a dolgok.
Az új férfi az anyjánál húsz évvel idősebb volt.
Vele költöztek el a váci lakótelepről
a Naszály lábánál fekvő erdő szélére,
a cseresznyefához.*

*A házat a saját kezükkel építették.
A férfi autószerelő volt, a ház aljában
egy műhely is elfért. Középen kocsibehajtó,
két oldalt fűvel beültetett udvar.
Mindenütt gumiabroncsok heverték.*

*Az ipari múlttal rendelkező városokban
a gumiabroncsot különös tisztelet övezi.
Mint a régió legfontosabb természeti kincsét
és export termékét. Mint az inkáknál az aranyat.
Iphigeneia olyat is látott, hogy a gumikat
a játszótereken félig beásták a földbe.
Így leginkább egy fekete, kőolajszármazékokból
fröccsentett gyerektemető érzetét keltették.
Kicsi gumisírkövek. A sírrongálók rémálma.*

*Iphigeneia nyolc éves volt, mikor Oresztész
megszületett. Egészen addig egyedül játszott.
A magány személyiségének magjává keményedett,
és befelé nyílt meg, mint egy bányá,
egyre mélyebb tárnákat robbantva benne.
Aztán mikor látta, hogy Oresztész csak rá számíthat,
felébredt benne az anyai ösztön.
Felnőttként kellett viselkedni. Nem volt más választása.*

*A férfi, akire most a nevelőapjaként gondolt,
azt szerette volna, ha Klütaimnésztra otthon marad,
és minden erejét Oresztészre fordítja.
De néhány év múlva Klütaimnésztra dolgozni
akart. Kitalálta, hogy szociális gondozó lesz,
időseknek segít: bevásárol, takarít, ha kell, beszélget velük.*

*Oresztész apja ezt nem nézte jó szemmel.
Egyre többet ivott, agresszív lett.*

*Abogy Iphigeneia a domb lábához ért,
mint egy centiről centire vonuló szürke szalagfüggöny,
elérte a zápor. Megállt egykori házuk előtt,
és ekkor birtelen hasogatni kezdett a halántéka.
A fejfájást az anyjától örökölte, nem kérdés, van,
hogy csak három Advillal képes színpadra állni.*

*Akkoriban egyre gyakoribbak lettek a veszekedések.
Egy alkalommal Oresztész, nem tudni, hogyan, megcsúszott,
és lezuhant a teraszról. Nem lett komolyabb baja.
Egy gumiabroncsra esett. Naná. Vidéken bármit feldobsz,
az gumiabroncsra esik.*

*Oresztész kicsi volt még, nem érthette,
miért kiabálnak a felnőttek. De egyszer bosszúból
banánt dugott az apja kipufogójába. Hatalmas
balhé lett belőle. Odáig fajult a helyzet,
hogy menniük kellett.*

*Az anyja, miután elbagyta a nevelőapját,
még egyszer megpróbálkozott a munkával:
szakácsnak tanult. De idővel a jól ismert fájdalom
indákat növesztett benne, és eluralta testének minden porcikáját:
a migrénekből epilepsziás rohamok lettek.
Attól fogva nem lehetett elengedni a kezét.*

*Végül mi leszünk a szüleink szülei,
gondolta Iphigeneia. Felelősségérzet
és kiszolgáltatottság elcsúsztatott fázisai
egy örökké ismétlődő szinuszhullámban.*

// TÁJSEB //

*Tájseb a Naszály keleti oldalán.
Az 1600-as évek óta bányásznak itt
dolomitot és mészkövet. A karsztosodott
sasbércbe többszintes bányát robbantottak,
senkit sem zavartak a védett hévízforrások.*

*Ő volt velünk a legkegyetlenebb,
mégis csak őrá nem tudtam haragudni.
Hogyan is tudtam volna? Hiszen ő egy nulla,*

*a semmi, a zéró, a levegő. A semmire
pedig nem lehet haragudni. Idővel elkezdtem
megszemélyesíteni. Milyen lenne, ha lenne?
Hova vinne? Mit venne nekem?*

*Ásványok megjelenése a lelőhelyen.
Azurit: kék porszerű halmazok limonitos
hasadékköltésekben. Barit: 1-3 mm-es
fehér, vékonytáblás kristályok.*

*Állandóan azon járt az eszem,
miért volt jogos, amit tett. Olyan nincs,
hogy valaki ilyet csináljon önszántából.
A körülményeket kezdem okolni.
Magamban kerestem a hibát.*

*Glaukonit: zöld, zöldesszürke tömegek
homokkő kíséretében. Markazit: 1-3 mm-es
oktaéderszerű kristályok, kérges, fészkek,
erek, kalcitban, zárványként.*

*Az volt a tudattalan taktikám, hogy
beleképzelttem magam mások fejébe.
Megpróbáltam kitalálni, mire gondolnak.
Hátha megértem, mi kell hozzá, hogy szeretni tudjon.*

// A BALLAGÁS //

*Tizennégy éves vagyok. Nyolcadik vége.
Anyámban fölmerül, hogy esetleg jó ötlet lenne
megkeresni apámat, elhívhatnánk a ballagásra.
Príma ötlet!*

*Felsőgödön volt egy hentes, akit mindketten jól ismertek.
Akkoriban még nem volt e-mail meg mobil.
Klütaimnésztra kitalálta, hogy Iphigeneia fényképét
a ballagási meghívóval együtt lerakatba helyezi
a hentesnél, és megkéri, hogy alkalomadtán, ha arra jár,
adja oda Agamemnónnak. A hentes lesz a hírnök,
mint egy antik drámában. Postán nem volt szabad feladni,
nehogy a nagymama megneszelje a dolgot,
akkor a levél sose jut el az apjához.*

*Jelen idejű ház. Iphigeneia átvágott
az unásig ismert kerten. Minden eső áztatta bokor*

tövében szétdobált gyerekkori emlékek heverték.
De most a ház ablakait nézte, ahogy tükröződtek
bennük a májusi szélben bólogató fák ágai,
mintha valaki a kivilágítatlan szobából
integetett volna vészjóslóan.

Általános iskolai ballagás. A folyosón
ünneplőbe öltözött fiúk és lányok kigyózó sora.
Körülöttük sápiózó anyukák és simára borotvált apukák,
kezükben Olaszországból hozott, büszke videokamerákkal.
Gaudeamus igitur. Juvenes dum sumus.
Az olcsó virágcsokrok émyítő szaga keveredett
az átizzadt matrózbúzok bódító illatával
és a tornaterem jellegzetes linóleumszagával.

Klütaimnésztra totál be volt zsongva,
föl-alá rohangált a folyosón. Eljött, ott van,
ő az apád! – hadonászott hevesen a bejárat irányába,
de Iphigeneia nem látott semmit,
és különben sem ismerte volna meg Agamemnónt,
hiszen addig csak régi, elmosódott fotókon látta.

Aztán egyszer csak valaki odalépett hozzá
egy hatalmas csokorral. A virágfejek kitakarták az arcát.
Én volnék az, majd még biztosan találkozunk –
szólt a hang a csokor mögül.
Nem volt idő még meglepődni se.
Iphigeneia bőszen bólogatott,
miközben mosolyogni próbált.
Sikerült a helyzetet fölülviselkedni.

Az anyja a távolból figyelte őket,
idegesen vigyorgott, és a kezét tördelte.
Ez annyira gyerekes, gondolta Iphigeneia,
és érezte, ahogy az egyik hajszála
ott helyben megőszül az erőltetett és hirtelen
felnőtté válás jeleként.

Két héttel később találoztunk újra.
Nem volt útlevelem, és mivel a szüleim
nem házasodtak össze, apám aláírása is kellett hozzá.
Irány az okmányiroda! Tökéletes apa-lánya program!

Eredetileg hárman mentünk anyámmal,
de végül nagy nebezen kettesben hagyott minket.

*Eleinte melós volt, mégis miről beszélgessünk?
Aztán ahogy telt az idő, egyre oldottabb lett
a hangulat. Összességében jó volt, baráti.
Hát lehet az, hogy ilyen nagyot, ilyen erős nagyot ütnek
az emberre... és aztán az nem fáj?
Igen, fiam... az lehet... Megütik az embert...
és... és az nem fáj.*

*Ipbigeneia sarkon fordult, és a ház, mely
egy pillanattal korábban még jelen idejűként
mutakozott, most elfoglalta helyét
abban a megszólalásig élethű makettben,
melyet az emlékeiben őrzött a gyerekkoráról.*

// ROPI ÉS SPORTSZELET //

*Mikor ötödik általánosban tagozódni kellett,
Megtértágikával szerettem volna menni matekszakra.
Megtértágika eminens volt. Őt felvették, engem nem.
Így választottam végül a drámát.*

*Nyolcadikban az osztályfőnököm szólt,
hogy Pesten van egy drámatagozatos gimnázium.
Vácról ketten felvételiztünk. Szombatonként
Pestre jártam előkészítőre.*

*Persze a nevelőapámnak ez se tetszett.
Kurva lesz belőle, ott fogják megerőszakolni
a metróaluljáróban. Anyám szerencséire
rá se bagózott, és végig támogatott.
Így költöztem végül Pestre.*

*Anyám sose szidta Agamemnónt.
A nagymamát okolta mindenért.
Nem élt bennem rossz kép az apámról.
Örültem neki, hogy van. Hogy végre
érekdelem.*

*Kocsival jött értem, és elvitt a Westendbe.
Moziba mentünk, Mekibe, adott némi zsebpénzt.
Ültem az olajos neonfényben, és vigyorgtam,
mint egy sajtburger.*

*Mikor hazafelé beszálltunk a kocsiba,
a kesztyűtartóban egy csomag ropit*

és egy Sportszeletet találtam. Te is?
Miért, te is? Apám egyszerre ette a sósat
és az édeset, pont, mint én.

// SZÍNÉSZMESTERSÉG ÓRA //

*Az egyetlen színészmesterség óráink is voltak.
Ki kellett választani egy jelenetet egy híres drámából, és elő kellett adni.
Én a Liliomot választottam.*

LUIZA (*Odamegy Liliomboz, balkan*): Mondja, ismerte az apámat? (*Liliom int, hogy igen. Lujza izgatottam Juli felé fordul. Ismerte*)

JULI (*Feléje fordul, Liliom lesütött szemmel áll*): Ismerte a Závoczkit?

LILIAM: A Liliom. Hogyne?

LUIZA: Igaz, hogy olyan szép ember volt?

LILIAM: Nem is volt olyan szép.

LUIZA: De jó ember volt...

LILIAM: Nem is volt olyan jó. Ahogy én tudom, ahogy mondjuk: egy csibész volt, vicceket csinált a ligetben.

LUIZA (*Örömmel*): Vicceket csinált?

LILIAM: Vicceket csinált, meg dalokat énekelt a ringlispílen.

LUIZA: Dalokat énekelt a ringlispílen?

LILIAM: De verekedő, szemtelen ember volt, édes lányom... Mindenkit megütött, bizony... Még a maga kis édes mamáját is megverte.

JULI: Nem igaz.

LILIAM: De igaz.

JULI: Nem szégyelli magát, itt hazudozni a gyerek előtt az apjáról? Ha nem volna szegény, rongyos koldus, majd megmutatnám neki, merre menjen.

LILIAM: Hát nem ütötte? (*Juli elfordul*)

JULI: Nem. Soha. Mindig jó volt hozzám. (*Kis szünet*)

LUIZA (*Súgva*): Mondja... vicceket csinált?

LILIAM: De még milyen vicceket!

JULI: Ne beszélj vele! Menjen Isten hírével.

LUIZA: Menjen Isten hírével. (*Juli visszaül az asztalhoz enni*)

(...)

LILIAM: Kisasszony...

LUIZA: Mars!

LILIAM: Kisasszony... (*Hirtelen ránéz, és ráüt a kezére, hogy csak úgy csattan.*

Lujza feljajdul, elrántja a kezét, egy pillanatig meredten néznek egymásra, majd Liliom teljesen összetörve, feltörő érzelmeivel küzdve elfordul. Lujza az anyjáért kiált)

LUIZA: Anyám! (*Meredten nézi Liliomot, aki lehajtott fejjel, elfordulva áll. Juli fölkel, rémülten nézi őket*)

JULI (*Lassan megindul feléjük*): Mi történt itt?

LUIZA (*Rémülten, egyre Liliomot nézve*): Anyám... ez az ember... én mutattam neki az ajtót... és ő ráütött a kezemre, hogy csak úgy csattant... és anyám... én nem is éreztem az ütést... pedig nagyot csattant... és én... mintha megcsókolta volna valaki a kezemet... anyám... (*Az anyja mögé bújzik*)

JULI (*Feltörő érzelmeivel küzdve, fojtott hangon. Testével védve Lujzát, kezdi tolni kifelé*): Eriggy, lányom. Most rögtön menj be a házba.

LUIZA: Anyám...

JULI (*Fordultában tolja kifelé*): Most rögtön menj be a házba. (*Lujza sírva kiszalad. Juli utána néz, amíg el nem tűnik, aztán visszafordul Liliom felé*) Maga megütötte a gyermekemet.

LILIAM (*Felemeli a fejét, Juli felé fordul és ránéz. Tulajdonképpen most néznek először egymás szemébe*): Megütöttem.

JULI: Maga... azért jött, hogy megüsse a gyermekemet?

LILIAM: Nem azért jöttem, mégis megütöttem. És most már megyek is el. (*Indulna*)

JULI (*Fájdalmas, remegő hangon, mint aki nem is meri elbinni, amit lát*): Édes, jó Krisztusom, hát kicsoda maga?

LILIAM (*Szomorú egyszerűséggel*): Én egy szegény koldus vagyok, aki messziről gyöttem... Éhes voltam, fáradt voltam, kaptam egy tányér levest, és megütöttem a maga gyerekének a kezét... (*Elindul kifelé, de mielőtt kimenne, még visszanéz*) Haragszik rám? (*Egy pillanatig áll, majd hirtelen megfordul, és elmegy*)

JULI (*Szünet. Lehet látni rajta, ahogy feltolulnak az érzelmei Liliomtól, sírásba hajló hangon*): Édes jó Krisztusom... hogy van az, hogy én... én nem is haragszom rá? (*Már majdnem elsírja magát, de aztán nagy nehezen erőt vesz magán, és legyűri az érzelmeit. Rendbe szedi magát, és visszaül az asztalhoz. Kiszól a lánya után*) Lujza! (*Megjelenik Lujza*) Ül le, édes fiam, és együnk tovább.

(*Innentől improvizáció mai hangnemben*)

LUIZA: Nem ülök.

JULI: Mi az, hogy nem ülsz?

LUIZA: Nem ülök, mert csak. Mert ez az ember megütött, és csak azért mondtam, hogy nem fáj, mert nem akartam neked gondot okozni. Meg mert félttem.

JULI: Mitől féltél?

LUIZA: Tőled. Hogy leszidysz.

JULI: Dehogy szidlak. Csak tudod, így van ez rendjén.

Mert egyetlen férfi méltóbb élni, mint nő tízezer.

LUIZA (*magából kikelve üvölt*): Nem! Nem! Hát nem érted?

Ez a férfi megütött engem! És téged is megütött!

Hát tényleg ilyen vak vagy? Zavard el! Küldd el innét! Most!

// A BARÁZDÁKON ÁT //

*Évek óta először különös borzongást érzett.
Olyasfajta nyugtalanságot, amit csak az ismer,
aki jelöletlen telekhatárt lép át, és így elkerítetlen,
mégis idegen területre téved. A sejtethető, mégsem
bizonyos vagy számonkérhető határsértés izalmát.
Tudta, hogy tilosban jár, de Iphigeneia ekkor
átlépte saját határvonalait, és fél méterrel
ijedtsége előtt haladt. Nem félt többé.*

*Én egy lehetetlen helyzetbe beleszületett
proli csaj vagyok, és valamilyen úton-módon,
vagy a fogékonyságomnak, vagy az élet iránti
szeretetemnek hála, mindent be tudtam építeni,
amit a sorstól kaptam.*

*A kapcsolatom apámmal viszonylagos sikertörténet.
Vett nekem egy lakást, időnként beszélünk, találkozunk.
Az öcsémmel is jó a viszonyom.
Ha belegondolok anyám helyzetébe, megértem.
Megérted őket, és nem haragszol.*

*Aztán rájössz, hogy mégiscsak gyökértelen vagy.
Hogy nincs viszonyítási pontod. És ilyenkor mégis csak
azt mondd, hogy: Baszd meg! Nem az istenektől kell
várni az irgalmat!*

*Iphigeneia ilyesmikre gondolt, miközben feltámadt a szél,
és ahogy zörgetni kezdte a tarló kiszáradt gabonaszárait,
olyan volt, mint egy sarkába libegő állat,
egy ismerős, félelemmel és megnyugvással teli érzés,
mely évek után újra a nyomába szegődött.*

*És ahogy tovább bukdácsolt a szántó föld
hepehupás barázdái között, megértette,
ő okozza a zajt. A száraz gazok zörögtek,
ahogy nekiütődtek Nike-cipőjének.
Te adod ki ezt a hangot. A gabonaszárok
zörgése a te történeted – gondolta,
és ez a felismerés nyugalommal töltötte el.
A szél belekapott a tógájába.
Megint a cseresznyefánál állt.*